

Angyal szállt le

STARK R. LÁSZLÓ

Az évfordulón emléktöredékek, homályosan kirajzolódó sorsok derengenek föl a képernyőn, amelyek nem állnak össze egységes történetté. Lugossy István filmje, az „Angyal István – 1956” teljesebb képet ad hőséről, aki anyját tizenhat éves korában vesztette el Auschwitzban – ahol szemtanúja volt egyik nővére felakasztásának is, a haláltáborból hazatérve tanult vasbetonszerelőnek, de járt a bölcsészkarra is.

Felesége, Sánta Ágnes nemcsak a férj nehéz természetéről, konokságáról szól, hanem kérlelhetetlen becsületességéről is: nem engedte, hogy elfogadják a kitelepített svábok után maradt holmit vagy hazavigyenek Dunapentele (a későbbi Sztálinváros) építkezéseiről akár egy nádszálat is.

Angyal kommunistaként határozta meg magát, úgy hitte – mondja a filmben megszólaló **Eörsi István** –, a proletárforradalom győzelme után az állam fokozatosan elhal, funkcióit az önmagát igazgató, demokratikus önszerveződés útján tagolódó társadalom veszi át.

kat-éter

Angyal 56 októberének utolsó napjaiban szervezi meg a legendás Tűzoltó utcai csapatot. Hatalmas túlerővel veszik fel a harcot. A válságos napokban kenyeret, kávé, ételt, röplapokat, újságokat oszt, megfélemezi a fosztogatókat. Vakon megbízik a munkásimáoszt sugárzó Kádárban, aki végül elárulja. A film első részének tévés premierjével egy napon jelent meg a régi barát, Lukácsy András könyve, az „Angyal szállt le Budapestre”, mely emberibb közelségbe hozza Angyal Istvánt, mint a kamera.

Látjuk őt égő szemekkel, kialvatlanul, borostásan, mégis fáradhatatlanul munkálkodva. Látjuk őt mint szenvedélyes politikai viták vezéregyenységét, aki még az októberi események előtt tudatosan készült a forradalomra. Látjuk a kórházban, ahol koffeininjekciókat adat magának, hogy tovább dolgozhasson. Kádár alatt ítélik halálra, amikor, mint Csalogh Zsolt írja róla: „Makacsul nem volt hajlandó megérteni, hogy a kommunizmus küldte halálba tisztességéért, amely nem volt öszszeegyeztethető a kommunizmussal.” Látjuk Angyalt a börtönben, ahol nem ismer megbánást. De ő is mintha láthatott volna minket, mikor így búcsúzott: „Én nem akarom végigcsinálni azokat a nyomorult kis kompromisszumokat, melyek most rátok várnak.”